

עידן "הטרור הבלתי קונבנציונאלי"

יורם שוייצר

טרור שתוכננו או שבוצעו בפועל מאז ועד היום ומידת תכיפותם מעידים, כי נשבר ה"טאבו" באשר לרמת הקטלניות בפיגוע טרור בודד או במערכת טרור מרובת פיגועים. השינוי התודעתי הזה מתבטא גם בהצהרות של דוברים מטעם ארגוני טרור ועלול לבשר על הסלמה רבתי בפעילותם ועל המעבר של ארגוני טרור לעידן הטרור הבלתי קונבנציונאלי.

עידן זה מתאפיין בשתי רמות פעילות: האחת, ביצוע של פיגועי ראוות ("מגה-טרור") עם שימוש בחומרי לחימה "קונבנציונאליים" שהאפקט שלהם הוא בלתי קונבנציונאלי במהותו; והשנייה, היערכות לביצוע פיגועי טרור עם שימוש בחומרים בלתי קונבנציונאליים במטרה לפגוע באלפי בני אדם ואף יותר, ובעיקר לגרום לנזקים סביבתיים ארוכי-טווח ולפגיעה ציבורית מורלית ופסיכולוגית בממדים שלא נודעו עד כה. יש לציין כי בקרב הציבור הרחב ומקבלי ההחלטות בעולם המערבי, בניגוד לארגוני הטרור, לא חל שינוי תודעתי באשר למהות האיום ומידת חומרתו. שינוי כזה הוא הכרחי להשגת תמיכה ציבורית רחבה שתעניק גיבוי לאסטרטגית טרור הולמת ואפקטיבית מול עוצמתו של איום הטרור הנוכחי.

מסמלי הכלכלה האמריקנית בישרה את תחילתו של עימות חזיתי בין המערב בהנהגת

**בקר ב"בוגרי אפגניסטן",
המונהגים על-ידי אוסאמה
בן לאדן, חל שינוי תודעתי
מהותי לגבי המותר
והאסור בתחום הטרור**

ארצות-הברית ובין "בוגרי אפגניסטן" בהנהגת בן לאדן בפרט, וארגוני טרור ומדינות תומכות הטרור בכלל.

מכלול המשמעויות של אירועי ה-11 בספטמבר נמצא עדיין בתהליך של התהוות והשלכותיו יורגשו בוודאי בשנים הקרובות. ואולם כבר עתה ברור כי בקרב "בוגרי אפגניסטן" המונהגים על-ידי אוסאמה בן לאדן, ובהשפעתם – גם בקרב ארגוני טרור אחרים, חל שינוי תודעתי מהותי לגבי המותר והאסור בתחום הטרור. בתקופה שלאחר ה-11 בספטמבר 2001 הוגבה הרף של אלימות הטרור באופן ניכר, ומספר פיגועי המגה-

מתקפת הטרור של ה-11 בספטמבר בארצות-הברית הייתה אירוע מעצב בתולדות הטרור הבין-לאומי המודרני.¹ אירוע מעצב משפיע באופן יוצא דופן על מאפייני פעילות הטרור בזירה הבין-לאומית, על הארגון המבצע ועל המדינות התומכות בו, קל וחומר על המדינה שבתחומה הוא התרחש. יתרה מזו, אירוע כזה הוא בעל השפעה ארוכת-טווח על אסטרטגית הפעולה של המדינות הלוחמות בטרור ולעתים אף על מערכת היחסים הבין-לאומית כולה.

המניין הרב של הקורבנות, הנזק הכלכלי החמור והאפקט הפסיכולוגי שנלוו למתקפת ה-11 בספטמבר היו ללא ספק חסרי תקדים. המתקפה הייתה קו פרשת מים באשר לרמת איום הטרור על מדינות העולם החופשי בכל קצות תבל והיא קיבעה את מקומו של הטרור כאחד "השחקנים" המשמעותיים במערכת היחסים הבין-לאומית. עובדה זו משתקפת היטב במקום המרכזי שתופס הטרור בתקשורת הבין-לאומית ובמוקדי קבלת ההחלטות ברחבי העולם. ההתקפה על לב הממסד השלטוני והצבאי ועל אחד

1. יורם שוייצר ושאל שי. הפתעה צפויה – מתקפת ה-11 בספטמבר והשלכותיה. הוצאת מפעלות, המרכז הבינתחומי, הרצליה, אוגוסט 2001, עמ' 15.

השינוי התודעתי

מאז שלהי שנות ה-60, המועד שבו החל הטרור הבין-לאומי המודרני להשתלב כגורם בעל השפעה גוברת במערכת היחסים הבין-לאומית, בוצעו ברחבי העולם פיגועי טרור רבים שבדרך כלל רק מעטים מהם היו קטלניים במיוחד ובהם נהרגו, במקרים חריגים, מאות בני אדם. רוב הפעולות הקטלניות במיוחד בוצעו לעתים רחוקות, בדרך כלל על-ידי ארגונים שונים ובמרווחי זמן ניכרים ביניהם. פיגועים כאלה בוצעו נגד מטוסים במהלך טיסתם באמצעות חומרי נפץ שהוטמנו בבטן המטוס, כדוגמת פיצוץ מטוס אייר אינדיה ביוני 1985 בידי טרוריסטים סיקים שהביא למותם של 329 בני אדם; ופיצוץ מטוס פאן אם מעל העיירה לוקרבי, סקוטלנד, בדצמבר 1988, שבוצע בידי סוכנים לובים ובו נהרגו 270 בני אדם. במקרים אחדים בוצעו פיגועי ההרג ההמוניים באמצעות מכונות תופת עמוסות באלפי טונות של חומר נפץ ונהוגות בידי מתאבדים, כמו פיגועי הטרור שבוצעו בידי חיזבאללה נגד המארינס ונגד הכוח הצרפתי הרב-לאומי בבירות. בשני הפיגועים נהרגו כ-300 בני אדם (אוקטובר 1983). ואולם תכנון ואף ניסיון לבצע הרג המוני של אלפי אנשים לא בוצע עד כה, אלא בידי חבורות הטרוריסטים שנמנו עם "בוגרי אפגניסטן" בהנהגת אוסאמה בן לאדן ובחסות ארגון אל-קאעדה. על-פי השקפת עולמם המשיחית-דתית של בוגרי אפגניסטן שהלכה והקצינה, הרג המוני חסר אבחנה הוא מותר ואף רצוי, משום שהוא נעשה "על-פי דרך האל" ("פי סביל אללה"), ולפי פרשנותם הוא חלק מצווי הקוראן וההלכה האיסלאמית. ומכאן המעבר לביצוע פיגועי "מגה-טרור" הוא תולדה "טבעית" של העימות הדתי-

תרבותי המתנהל בינם לבין מי שנתפסים על-ידם ככופרים ובראשם הברית היהודית-צלבנית. ואולם הם אינם נמנעים מהרג בלתי מובחן של אחרים כדוגמת ההינדים בקשמיר ואף של מוסלמים "כופרים" בארצות ערב.

מתקפת ה-11 בספטמבר שגרמה להרג ההמוני של למעלה מ-3000 בני אדם ולנוק כלכלי אדיר וחסר תקדים בכל שנות קיומו של הטרור הבין-לאומי, הייתה ניצחון מורלי חשוב ל"בוגרי אפגניסטן" ונקודת זינוק

**מאז ה-11 בספטמבר
גברה האינטנסיביות
והתכיפות של תכנון וביצוע
פיגועי טרור רבי-נפגעים,
המבטאים את השינוי
התודעתי העמוק, שחל
ברמת האלימות המותרת
במאבק ב"כופרים"**

חדשה וגבוהה יותר ברמת הסלמת הטרור נגד יריביהם, בדרכם להגשמת חזונם לשחרור האדמות הקדושות לאיסלאם ולהקמת ח'ליפות איסלאמית ברחבי העולם. מאז ה-11 בספטמבר גברה האינטנסיביות והתכיפות של תכנון וביצוע פיגועי טרור רבי-נפגעים המבטאים את השינוי התודעתי העמוק שחל ברמת האלימות המותרת במאבק ב"כופרים" למיניהם. כתוצאה מכך אנו נמצאים כבר בתוך השלב הראשון והמואץ של עידן הטרור הבלתי קונבנציונאלי. לראיתם של "בוגרי אפגניסטן" ביצוע פיגועי מגה-טרור, בין אם באמצעות חומרי לחימה קונבנציונאליים

ובין אם על-ידי שימוש בחומרי לחימה בלתי קונבנציונאליים, הוא לגיטימי. מימושם הוא בעיקר פונקציה של יכולת הביצוע שלהם, כאשר העיתוי לביצוע הפעולות נבחר בדרך כלל על-פי מידת "בשלותם המבצעית" ולאור אסטרטגיית הפעולה הכוללת המבקשת לגרום נזק כלכלי ומורלי מרבי ליריביהם.

פיגועי המגה-טרור ה"קונבנציונאליים" הבולטים של בוגרי אפגניסטן לאחר ה-11 בספטמבר

בעקבות מתקפת הנגד של כוחות הקואליציה הבין-לאומית נגד הטרור בראשות ארצות-הברית באפגניסטן נגד משטר הטאליבן ואל-קאעדה שהחלה ב-7 אוקטובר 2001, חידש ארגון אל-קאעדה ביתר שאת את מערכת הטרור החובקת-עולם שלו נגד יריביו, במסגרת זו ניסו אנשי ארגון אל-קאעדה ורשתות הטרור הנתמכות על-ידו לבצע מספר פיגועי ראוה ברחבי העולם, שהראשון והבולט שבהם היה מערכת טרור-רבותי בסינגפור, מערכת שנועדה לגרום להרג של אלפי בני אדם, ולפגוע בצורה אנושה בכלכלת סינגפור וליצור אפקט דומינו כלכלי שלילי רחב בדרום מזרח אסיה. פעולה זו סוכלה לאחר שבדצמבר 2001 נחשפה בסינגפור רשת טרור של ארגון אל-ג'מאעה אל-איסלאמיה, ארגון רב-לאומי אזורי בדרום מזרח אסיה, שחבריו ונהגתו פזורים במלזיה, באינדונזיה ובפיליפינים. כוונת אל-ג'מאעה אל-איסלאמיה הייתה לפוצץ בו בזמן שבע משאיות תופת עמוסות באלפי טון חומר נפץ בסינגפור נגד שגרירויות ארצות-הברית, בריטניה, ישראל ונגד מטרות כלכליות אמריקניות. ארגון אל-קאעדה היה מעורב באופן פעיל בתכנון הפיגוע באמצעות

פיקוח ומימון של ח'אלד שייח מחמד, איש המבצעים הבכיר שלו.²

ב-22 בדצמבר באותה שנה נמנע אסון כבד נוסף, כאשר נוסע הצליח להבריא אל תוך מטוס נוסעים של חברת התעופה "אמריקן איירליינס", בטיסה מפריס למיאמי, מטען חומר נפץ שאותו החביא בנעליו במטרה לפוצץ את המטוס על נוסעיו במהלך טיסתו. המתאבד, ריצ'רד קולווין ריד, אזרח בריטי שהתאסלם, שוגר למשימה זו על-ידי ארגון אל-קאעדה, אך נכשל בניסיונו להצית את "נעלי הנפץ". ריד נעצר לאחר שנוסעי המטוס השתלטו עליו והוא נשפט בארצות-הברית על מעשהו.

לצד שיגור מתאבדים, פיצוץ מכונות תופת וביצוע פיגועי ירי במדינות שונות ברחבי העולם כמו תוניסיה, מרוקו, פקיסטן, כווית וירדן, בחרו מפקדי אל-קאעדה ושותפיהם בדרום מזרח אסיה למקד את פעילותם ביבשת זו בשל הימצאותה של אוכלוסייה איסלאמית רחבה במדינות מפתח באזור, חולשתם היחסית של כוחות הביטחון ואמונתם, כי יוכלו לערער את יציבות המשטרים באמצעות טרור. במסגרת זו ביצע ארגון אל-ג'מאעה אל-איסלאמיה, לצד התקפות טרור "שגרתיות", פיגוע ראויה רב-נפגעים באי באלי באינדונזיה.

כלקח מהכישלון שנחלו אנשיו בסינגפור, בחר ארגון אל-ג'מאעה אל-איסלאמיה, בסיוע אל-קאעדה, לפגוע במטרה "רכה": תיירים מערביים הפוקדים בהמוניהם את האי. ב-12 באוקטובר 2002 פוצצה חוליה של הארגון שניים מהמועדונים הפופולריים

2. Yoram Schweitzer, The Capture of Khalid Sheikh Mohammad. Tel Aviv Notes (Tel Aviv University), No. 68, March 5, 2003.

באי באלי באמצעות מחבל מתאבד ומכונת תופת עמוסת חומרי נפץ שהופעלה בשלט רחוק ובהפרשי זמן קצרים. הפיגוע תוכנן כך שיתרחש בשעות השיא, ואכן תוצאותיו היו קטלניות במיוחד וגרמו למותם של כ-200 תיירים, רובם אוסטרלים, אך גם בריטים, גרמנים ואחרים. הנזק הכלכלי שנגרם לענף התיירות המהווה נדבך מרכזי בכלכלת אינדונזיה היה עצום והשפעותיו השליליות על כלכלת אינדונזיה תימשכנה כנראה עוד זמן רב.

אל-קאעדה בחר לתקוף גם באזורים נוספים וב-28 בנובמבר 2002 ביצעו חברי הארגון, בהתבסס על תשתית מקומית, שני פיגועים סימולטניים נגד מטרות ישראליות בקניה. בהתקפה הראשונה נעשה ניסיון להפיל מטוס של חברת ארקיע ובו 271 נוסעים ואנשי צוות באמצעות ירי שני טילי SAM7 שהחטיאו אך במעט את מטרותם, ובהתקפה השנייה שבוצעה 20 דקות מאוחר יותר, התפוצץ רכב עמוס בחומרי נפץ שנהגו בו שני מתאבדים, בפתח מלון "פרדייס" במומבסה. המלון הוא בבעלות ישראלית ואורחיו היו נוסעים ישראלים שהגיעו למקום זמן קצר קודם לכן באותו מטוס ארקיע שהמריא אחר-כך לישראל. בפיגוע במלון "פרדייס" נהרגו 14 בני אדם ועוד עשרות נפצעו.

לרשימה זו אפשר להוסיף גם את ההתקפה על התיאטרון במוסקבה (אוקטובר 2002) שבוצעה על-ידי רשת טרור שמנתה למעלה מ-40 תוקפים צ'צ'נים, ביניהם גם ערבים בוגרי אפגניסטן. החוטפים, שהחזיקו ב-650 בני ערובה, היו מצוידים באמצעי לחימה רבים ובחגורות נפץ, מלכדו את בניין התיאטרון ואיימו לפוצץ אותו על יושביו אם תביעותיהם לא

ייענו. אירוע זה, כמו האירועים שקדמו לו, הסתיים במותם של יותר מ-100 בני ערובה וכן עשרות חוטפים, שנהרגו במהלך פעולת חילוץ של כוחות הביטחון הרוסיים שחששו מהרג המוני של החטופים בידי שוביהם בפיגוע התאבדות קולקטיבי.

היערכות ארגון אל-קאעדה ונתמכיו לשימוש בנשק בלתי קונבנציונאלי

בעבר כבר היו פיגועי טרור שבהם נעשה שימוש באמצעי לחימה בלתי קונבנציונאליים. המוכרים שבהם בוצעו ביפן בשנים 1994–1995 על-ידי "כת האמת הצרופה". הפיגוע הקטלני ביותר התרחש ברכבת התחתית בטוקיו ב-1995, באמצעות פיזור של גז מסוג סארין, שגרם למותם של תריסר אזרחים יפנים ולפציעת אלפים. למרות שההתקפה ביפן זכתה לתשומת לב תקשורתית רבה והובילה לפרסום מחקרים ומאמרים אקדמיים רבים, היא נותרה בעיקרה תופעה חריגה ושולית שלא זכתה לחיקוי על-ידי ארגוני טרור אחרים.

כניסתם של בוגרי אפגניסטן לזירת הטרור הבין-לאומי במרוצת שנות ה-90 כשהם חדורים אידאולוגיה קיצונית וסדר יום המאופין בנחישות להרוג באויביהם בהמוניהם וללא אבחנה, הובילה אותם כמעט באורח "טבעי" להשקיע מאמצים ברכישת נשק בלתי קונבנציונאלי. הצהרתו החד-משמעית של בן לאדן בשנת 1999, כי הוא רואה בהשגת נשק כזה חובה וצו הלכתיים רק הגבירה את החשש, כי לא ירחק היום ואיומו להניח ידו על נשק בלתי קונבנציונאלי עלול לצאת מן הכוח אל הפועל. מפעל התרופות שיפא בסודן, שהותקף על-ידי ארצות-הברית לאחר

שנחשד כי ייצר חומרים כימיים עבור אל-קאעדה, היה אחד הסימנים לכוונות הארגון לייצר נשק כזה לשימוש עתידי.

ביטוי נוסף לכיווני המחשבה של בכירי אל-קאעדה בתחום הטרור הבלתי קונבנציונאלי אפשר היה למצוא בריאיון שהעניק ח'אלד שיח' מחמד, (האיש שפיקד על מתקפת ה-11 בספטמבר ונלכד בראשית מארס 2003 בפקיסטן) לתכנית "סרי ללע'איה" ("סודי ביותר") ששודרה בתחנת אל-ג'זירה בספטמבר 2002, ובו הודה כי אחת מתכניות הפעולה שנשקלו על-ידי הארגון ערב המתקפה בספטמבר 2001 הייתה תקיפתו של כור גרעיני בארצות-הברית, אך היא נדחתה (באותה עת) בשל החשש כי העניינים יצאו מכלל שליטה.

מתקפת הנגד של מדינות הקואליציה על הטרור באפגניסטן החל מה-7 באוקטובר 2001, הביאה לחשיפתם של מסמכים ותיעוד מצולם רב במחנות האימונים ובבתי המסתור של אנשי אל-קאעדה באפגניסטן. החומר שנתפס הצביע על היערכותם של ארגון אל-קאעדה ונתמכיו לשימוש בחומרים בלתי קונבנציונאליים בפעולות טרור, שנועדו לגרום למותם של אלפי בני אדם, ובעיקר על כוונותיהם לגרום לנזקים ארוכי-טווח בממדים שלא נודעו עד כה. התיעוד המצמרר ביותר היה סרט שהוקרן ברשת CNN באוגוסט 2002, שבו הוצגו ניסויים בחומרים רעילים בכלבים, שנערכו במחנות האימונים באפגניסטן. תיעוד זה התוסף לעדויות של עצורים מקרב חברי הארגון כמו אחמד ראסם (שנעצר בעת שניסה להבריח חומרי לחימה מקנדה לצפון-מערב ארצות-הברית כחלק מהכנותיו לפוצץ את נמל התעופה בלוס אנג'לס, ערב המילניום), שהתוודה במשפטו על אודות אימונים שעברו הוא

וחבריו בחומרים רעילים. נוסף על כך התרחשו מאז מתקפת ה-11 בספטמבר 2001 מספר אירועים העלולים לסייע בעיצובה של "סביבה תודעתית" תומכת בכוונתם של "בוגרי אפגניסטן" להשתמש בחומרי לחימה בלתי קונבנציונאליים בפיגועי הטרור שלהם, ואף להאיץ אותו.

■ הפיצוץ במפעל הכימי בטולוז, צרפת, שאירע ככל הנראה בשל חבלה מכוונת בידי איסלאמיסט מערבי, שהתקבל לעבודה במפעל ימים ספורים לפני הפיצוץ שגרם

בריאיון שהעניק, הודה ח'אלד שיח' מחמד, כי אחת מתכניות הפעולה שנשקלו על-ידי הארגון הייתה תקיפתו של כור גרעיני בארצות-הברית

למותם של 29 בני אדם ולנזק סביבתי כבד ביותר. שלטונות צרפת עשו מאמצים ניכרים להשתיק את הפרשה כדי למנוע, בין השאר, את הפיכתו למודל חיקוי.

■ מתקפת האנתרקס שבוצעה בארצות-הברית זמן קצר לאחר מתקפת ספטמבר, מצטיירת אמנם כפעולת מחאה שהאחראי לה הוא, ככל הנראה, מדען אמריקני, ללא מעורבות כלשהי של אל-קאעדה. אף על פי כן יש בפעולה זו משום תרומה שלילית להחרפת הפעילות הבלתי קונבנציונאלית ולהעברתה מתחום הטרור הכימי לתחום הטרור הביולוגי. אף שמספר הקרבנות היה קטן יחסית בשל כמות

מזערית בלבד מחומר האנתרקס, היא העידה בעיקר על פוטנציאל הנזק הסביבתי והפגיעה המורלית הטמונים בנשק מסוג זה אם יופעל בעתיד על-ידי טרוריסטים.

■ מעצרו, במאי 2002, של חוזה פדייה (Fadilla), אזרח אמריקני שהתאסלם ואומן באפגניסטן על-ידי אל-קאעדה ונשלח מטעמו כדי לבחון את האפשרות לרכוש חומר רדיולוגי לפיצוץ "פצצה מלוכלכת" בארצות-הברית, משמש גם הוא עדות לכיווני הפעולה של הארגון בתחום זה.

■ חיסולו של חטאב, ממנהיגיהם הבולטים של ארגוני הטרור הצ'צ'ניים, באמצעות חומר רעיל שהוחבא במעטפה והביא למותו לאחר שפתח אותה, גרר איומים מצד הצ'צ'נים כי הם יגמלו לרוסים באותה מטבע. יתרה מזו, השימוש שעשו כוחות הביטחון הרוסיים בגז הפנטיל בעת שפרצו לבניין התיאטרון במוסקבה כדי לשחרר את בני הערובה ואשר גרם לשיתוקם המידי ולמותם של רבים מהחוטפים וגם מקרב בני הערובה, נתפס בעיני הצ'צ'נים כהסלמה נוספת והם ראו בו נדבך נוסף בשלב הבלתי קונבנציונאלי במאבקם נגד רוסיה. ביטוי מעשי לכך היה החוליה שנתפסה בצרפת בשלהי 2002, שתכננה פיגועי נקמה נגד יעדים רוסיים באירופה.

■ מעצרו, בראשית שנת 2003, של חברי תאי טרור נתמכי אל-קאעדה בעלי זיקה הדדית במדינות שונות באירופה, כשהבולט בהם התבצע בבריטניה והביא לחשיפת חומר מסוג ריצין (שהיה, כנראה, רק חלק מכמות גדולה בהרבה שנעלמה), מחזק מאוד את החשש, כי ארגון אל-קאעדה ונתמכיו נערכים לביצוע מערכת של פיגועי טרור בלתי קונבנציונאליים. מותם של רבים מאנשי אל-קאעדה,

ובהם גם הבכירים ולעתים אף בני משפחותיהם (כמו אשתו ובנותיו של ד"ר איימן אל-ט'ואהירי, סגנו של בן לאדן), מוסיף לתפיסת העולם הרדיקלית ממילא של בוגרי אפגניסטן ממד של נקמה אישית. אלה עלולים להסיר כל עכבה מוסרית ומעשית שעוד נותרה בקרבם באשר לשימוש בכל חומרי הלחימה המצויים ברשותם, ולהובילם לביצוע פיגועי טרור קטלניים בהרבה גם מאלה שהעולם ראה ב-11 בספטמבר 2001.

המלחמה בעיראק ותרומתה "החיובית" לאי-הפצת הטרור "הבלתי קונבנציונאלי"

למרות "הרקורד" של עיראק בשימוש בחומרי לחימה בלתי קונבנציונאליים – שהוגבל לפעולות "מלחמתיות" נגד יריביה במהלך המלחמה מול איראן ונגד אזרחיה הכורדים בחלב'ה – היא לא עשתה שימוש בנשק כזה במערכה האחרונה. בניגוד לחששם של רבים נמנע סדאם חוסיין משימוש בנשק בלתי קונבנציונאלי ומהעברתו לידי ארגוני טרור גם בשעה שהיה בגבו אל הקיר וכשמשטרו קרס. ייתכן כי הדבר נעשה משיקולים פוליטיים של עלות-תועלת, שביסודם טמון החשש מתגובת-נגד צבאית חריפה ביותר מצד ארצות-הברית ומפני הסרת ה"חסות" הפוליטית, שהעניקו לו במדינות אחדות במערב, או מפני שלא הספיק לעשות כן בשל ההתמוטטות המהירה של שלטונו. אפשר לציין בסיפוק,

כי הימנעות הצדדים המעורבים בעימות בעיראק משימוש בנשק בלתי קונבנציונאלי לא הוסיף לתהליך המסתמן של ההידרדרות לעבר העידן "הבלתי קונבנציונאלי" בטרור. עם זאת יש לקחת בחשבון כי ההרג וההרס שנגרמו לעיראק בעימות הצבאי וחוסר היציבות השלטונית, עלולים לשמש אמתלה בידי גורמים אינטרסנטיים שונים לנצל מצב זה לביצוע פעולות לוחמניות ופיגועי טרור, שלפחות חלק מהם עלולים להיות "בלתי קונבנציונאליים" בתוצאותיהם.

על ראשי מדינות המערב מוטלת חובה עליונה לנקוט במדיניות מעשית ואפקטיבית, כדי לבלום את תהליך ההידרדרות לעידן הטרור הבלתי קונבנציונאלי

ביטוי מילולי ראשון לכוונה לנצל את העימות בעיראק אפשר היה למצוא בקלטת של בן לאדן (מארס 2003), שבה קרא לכל המוסלמים להתגייס לעימות מול ארצות-הברית ושותפיה, תוך הצגת המלחמה בעיראק כחלק מן המזימה של הברית הצלבנית-יהודית – בסיוע שותפיה הבוגדניים מקרב מנהיגי העולם הערבי – כדי להשפיל את האיסלאם ולבזוז את

אוצרות הנפט שלו. בקלטת קרא בן לאדן לכל המוסלמים להתגייס למערכה ולבצע מעשי התאבדות והרג המוני בכופרים בכל האמצעים העומדים לרשותם כדי לממש את צווי האיסלאם.

ראוי להדגיש כי למרות ההישגים של האמריקנים ובעלי בריתם במערכה הצבאית בעיראק והממד המרתיע הנלווה אליהם – בעיקר כלפי "המדינות הבריוניות" (Rogue States) – לא די בהם כדי לנטרל את איום הטרור הנוכחי על יציבות המערכת הבין-לאומית, ללא נקיטת צעדים נוספים. ולכן גם לאחר המערכה בעיראק מוטלת על ראשי מדינות בעולם החופשי, ובעיקר במדינות המערב, חובה עליונה לנקוט במדיניות מעשית, נחרצת ואפקטיבית, כדי לבלום את תהליך ההידרדרות לעידן הטרור הבלתי קונבנציונאלי.

מדיניות כזו מחייבת שיתוף פעולה בין-לאומי רחב היקף, מתואם ואפקטיבי, שיעדי העיקריים הם לנטרל את האיום מצד ארגון אל-קאעדה ונתמכיו, שהם הזרז העיקרי בתהליך ההסלמה לשימוש בטרור בלתי קונבנציונאלי, ובו בזמן לכפות שינוי בדפוסי התנהגותן של מדינות תומכות טרור על-ידי גביית מחיר כלכלי, מדיני, דיפלומטי וצבאי כבד, על סיוען האקטיבי – ואף הפסיבי – לארגוני טרור שפועלים בחסותן. עיצוב של נורמות חדשות בתחום הלחימה בטרור על-ידי המערכת הבין-לאומית הוא תנאי הכרחי להתמודדות אפקטיבית עם איומי הטרור של השנים הקרובות ולמניעת הסלמתם.

JCSS Memoranda 1998 – Present

July 1998, No. 49, Asher Arian, **Israeli Public Opinion on National Security 1998.**

August 1998, No. 50, Shmuel Even, **Trends in the World Oil Market: Strategic Implications for Israel.** (Hebrew)

July 1998, No. 51, Aharon Levran, **Iraq's Strategic Arena.** (Hebrew)

August 1998, No. 52, Abraham Ben-Zvi, **Partnership under Stress: The American Jewish Community and Israel.**

August 1999, No. 53, Asher Arian, **Israeli Public Opinion on National Security 1999.**

November 1999, No. 54, Shmuel Even, **Trends in Defense Expenditures in the Middle East.** (Hebrew)

March 2000, No. 55, P. R. Kumaraswami, **Beyond the Veil: Israel-Pakistan Relations.**

July 2000, No. 56, Asher Arian, **Israeli Public Opinion on National Security 2000.**

September 2000, No. 57, Paul Rivlin, **World Oil and Energy Trends: Strategic Implications for the Middle East.**

April 2001, No. 58, David Klein, **Home-Front Defense: An Examination of the National Cost.** (Hebrew)

June 2001, No. 59, Emily Landau, **Egypt and Israel in ACRS: Bilateral Concerns in a Regional Arms Control Process.**

August 2001, No. 60, Asher Arian, **Israeli Public Opinion on National Security 2001.**

July 2002, No. 61, Asher Arian, **Israeli Public Opinion on National Security 2002.**

October 2002, No. 62, Imri Tov, **Defense and Israel's National Economy: Exploring Issues in Security Production.** (Hebrew)

January 2003, No. 63, Hirsh Goodman and Jonathan Cummings, eds., **The Battle of Jenin: A Case Study in Israel's Communications Strategy.**

May 2003, No. 64, Shmuel L. Gordon, **Dimensions of Quality: A New Approach to Net Assessment of Airpower.**

**עדכן
אסטרטגי**

עדכן אסטרטגי יוצא לאור על-ידי מרכז יפה למחקרים אסטרטגיים, אוניברסיטת תל אביב, רמת אביב, תל אביב 69978.
עדכן אסטרטגי מתפרסם בעברית ובאנגלית ותוכנו המלא מוצג באתר האינטרנט של המרכז.

כתובת האתר: <http://www.tau.ac.il/jcss/>